

OPBOUW

WEEKBLAD TOT OPBOUW VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

uitgave van de gereformeerde persvereniging opbouw

W. Smouter, Rijswijk

De wijnstok is Christus

„Wie in Mij blijft, gelijk Ik in hem, die draagt veel vrucht. Want zonder Mij kunt gij niets doen” (Joh. 15:5)

Nadat de Here Jezus de zaal verlaten had, waar Hij het laatste avondmaal had gevierd, sprak Hij al wandelend met zijn discipelen over zichzelf als de ware wijnstok.

Nu is dat voor ons eigenlijk geen verrassing, want wij kennen dat beeld zo goed: Jezus, Hij is de ware wijnstok. De discipelen, die met Jezus mee wandelden, kenden het beeld óók heel goed. Maar voor hen maakte dat de vergelijking juist des te verrassender.

Want zij kenden de wijnstok niet als symbool van hun Meester, maar als het symbool van hun volk, van Israël! In de voorhof van de tempel, naast de deur van het Heilige, hing in die dagen, met ketenen aan de zolderbalken vastgemaakt, een grote gouden wijnstok, als symbool voor het volk Israël. De gelovigen hingen er hun wijgeschenken en kostbaarheden aan, want het was een geliefd symbool voor „ons volk”. Om nog een voorbeeld te noemen: op munten die geslagen zijn door de Maccabeeën (joodse vrijheidsstrijders van na 167 v. Chr.), staat de wijnstok als het nationaal symbool van Israël!

Wilde druiven

Dat symbool was natuurlijk niet uit de lucht gegrepen. Het is een beeld uit het Oude Testament. Het bekendst is het lied van de wijngaard, zoals dat in Jesaja 5 voorkomt. Maar u weet, hoe het was met de wijngaard waar Jesaja over sprak: de Here verwachtte goede vruchten, maar zie: wilde druiven waren het resultaat. Steevast blijkt in het Oude Testament, dat de wijngaard... teleurstelde. Dat staat overigens niet in de Bijbel om ons te laten denken: „wat waren ze toen toch slecht!”, maar om te laten zien, hoe

wij mensen God teleurgesteld hebben.

En nu komt de Here Jezus. Hij spreekt tot zijn discipelen over de ware wijnstok. „Ik ben de ware wijnstok”. En wat is dat een heerlijk evangelie. God heeft nooit zijn wijnstokplan opgegeven. Hij heeft niet gezegd: dan maar geen vrucht, dan maar een waardeloze wijnstok. Nee, het evangelie is, dat God gezegd heeft: toch zal de mens mijn wil volbrengen, toch zal de wijnstok vrucht dragen!

Zo bedoelde Jezus het, toen Hij zichzelf de „ware” wijnstok noemde. Letterlijk vertaald: de waarachtige wijnstok. De ware, waarachtige, wijnstok staat tegenover een liegende wijnstok. Een liegende wijnstok is er een, die niet doet wat je van hem mag verwachten. Die géén vrucht draagt. Vgl. Habakuk 3:17 in de Statenvertaling (met in de kanttekening nog twee voorbeelden): „als de olijfbom liegen zal”.

En Jezus heeft dat toch ook waargemaakt? Hij heeft de wet van God vervuld, Hij heeft gerechtigheid betracht en liefde, helende liefde bewezen. Hij was de mens, zoals God hem gewild had: de waarachtige wijnstok, die niet loog, maar vrucht droeg. Gods wijngaardplan werd vervuld.

„Ik ben het”

Maar aan de andere kant: wat een wonderlijke vervulling is het van Gods wijngaardplan! Moet u zich eens even voorstellen, hoe de discipelen dit woord gehoord hebben. Ze kenden het beeld van de wijnstok zo goed, en zij hoorden daarin: *de wijnstok, dat is Israël!*

Het nationaal symbool in moeilijke tijden.

En nu gaat Christus dat vervullen.

Inhoud

- 97 Ds W. Smouter
De wijnstok is Christus
- 98 Drs H. de Jong
Het evangelie van Jezus Christus: niet voor de Jood, alleen voor de Griek (1)
- 99 Ds J. Kranenburg
Pastorale Notities
- 100 Drs D. A. Westerkamp
Theologische ontwikkelings-samenwerking
- 101 T. Hoekstra
Moderne boeken, moderne jeugd en een moderne kerk (1)
- 102 P. C. van Wijk
Terloops
- 103 Rapport over de plaats van jongeren in de gemeente (1)

Niet door te zeggen: nu gaat God het met *jullie* proberen, beste discipelen! Nu zijn *jullie* Gods wijnstok! Nee, niets daarvan. Maar wat éénmaal van Gods hele volk gold, dat wordt nu in Christus' woord versmald, nog verder versmald, ja, maar ook verdiept, tot op die éne: tot op Jezus Christus. Dat is een schokkende boodschap. Wat God van alle mensen had willen zien, wat Hij daarna met dat éne volk, Israël opnieuw begon, dat wordt pas waar in dé Ene, in Jezus Christus. Een schokkende boodschap vanwege het totale onvermogen van ons, mensen, dat er uit spreekt. Maar het is ook oneindig rijk. Wat in geen mensenhart ooit zou zijn opgekomen, dat heeft God gegeven. „Ik ben de ware wijnstok!” Ik, Jezus Christus, punt.

Ik geloof stellig, dat we hier een ontzettend belangrijke tekst hebben over de verhouding van kerk en Israël. U weet: daar wordt vaak over gesproken, zeg maar gerust gestreden. Is de kerk in de plaats van Israël gekomen? Hanteren wij een „vervangingsleer”? Niks daarvan, zeggen anderen. Niet de kerk is Israël, maar *Israël is Israël*, punt uit.

Een aanstoot...

Het woord van onze Heiland snijdt daar dwars doorheen. De kerk is niet (de vervulling van) Israël. En Israël is niet (de vervulling van) Israël. Maar

Jezus Christus, Hij vervult wat God met zijn oude volk Israël was begonnen. In de woorden over de ware wijnstok neemt Hij het nationale symbool van Israël over, om daarvan te zeggen: Ik ben het! Ik ben de ware wijnstok.

Ja, dat is een aanstoot. Voor Joden en christenen. Want de kerk is Gods wijnstok niet en het joodse volk is dat niet. Maar Christus is het. En „zonder Hem kunt gij niets doen”. Als we dit woord van Christus geloven, dan zal ons hart daar vol van zijn. Dan denken we niet, dat het pas „echt” wordt

als God spectaculaire politieke wonderen gaat doen. Maar dan staan we perplex van wat God gedaan heeft in Christus, en van wat Hij nog doet in allen die van Hem zijn. Of is dat geen wonder? „Wie in Mij blijft, gelijk Ik in hem, die draagt veel vrucht”. Mensen, van nature geneigd tot alle kwaad, die in Christus blijven: ze mogen *vrucht dragen*, en de Vader verheerlijken. Want de wijnstok is Christus, en alleen wie in Hem is, kan de Vader eer brengen.

Dat is in strijd met alle godsdienst-gesprekken die er in de geschiedenis tussen Kerk en Synagoge gevoerd zijn. Steeds zat daar van christelijke zijde een overtuigend en wervend element in. Een besef ook van 'extra ecclesiam nulla salus', buiten de kerk geen zaligheid. Maar van dat besef is niets meer over. Ik vind dat schokkend. Spreekt hier nog wel een christelijke kerk?

Jezus Christus en het Koninkrijk Gods

Ik wil nu om te beginnen een 'intens gesprek' aangaan met de schrijver van het eerste paragraafje van de brochure, drs D. Pruiksma. Wij zullen zijn uiteenzettingen op pagina 14 en 15 (vanaf 'Het Nieuwe Testament') op de voet volgen.

„De evangeliën vertellen ons van Jezus, een jood...” Deze formulering doet al vrezen dat op de betekenis van onze Zaligmaker zal worden afgedongen. Dat gebeurt dan ook: „Naast de centrale plaats die de opgestane Christus inneemt in de verkondiging van de gemeente, moet dit vastgehouden worden: De verkondiging van Jezus in woord en daad is de verkondiging van het nabijgekomen Koninkrijk Gods”. Ondanks de nevenschikkende woordkeus ('naast') wordt de Heiland hier uit het centrum van het Koninkrijk Gods weggedrongen, precies zoals de Joden dat in hun messias-verwachting ook altijd hebben gedaan. Christus krijgt hier een plaats aan de rand van het Koninkrijk Gods. Dat wordt aannemelijk gemaakt met wat in Lukas 11:20 staat: „Maar indien Ik (zegt Jezus) door de vinger Gods de boze geesten uitdrijf, dan is het Koninkrijk Gods over u gekomen”, een argument waarmee de Heiland de kwaadaardige joodse leiding van zijn dagen wil helpen een verband te leggen tussen het Koninkrijk Gods en zijn eigen daadwerkelijke optreden. Verderop in het evangelie worden Jezus' uitspraken veel sterker en zegt Hij bijvoorbeeld: „En Ik beschik u het Koninkrijk, gelijk mijn Vader het Mij beschikt heeft, opdat gij aan mijn tafel eet en drinkt in mijn Koninkrijk” (Luk. 22:29, 30). Hier staat de Here Jezus volop in het centrum van het Koninkrijk Gods, dat Hij nu zelfs het zijne noemt. Hij bezet die plaats krachtens zijn zelfovergave voor ons in de dood. Hij is, Hij belichaamt aldus, het Koninkrijk Gods. Het is heel kenmerkend voor de onderhavige studie dat daarin via Luk. 11:20 slechts een zwak verband tussen Jezus en het Koninkrijk Gods wordt aangewezen. Want geester uitdrijven, nu ja, dat deden andere Joden ook (Luk. 11:19). Aan de unieke van de Heiland wordt zo afbreuk gedaan. Dat zal het vervolg van de redenering nog duidelijke maken.

H. de Jong, Amsterdam

Het evangelie van Jezus Christus: Niet voor de Jood, alleen voor de Griek? (1)

(Bespreking van de brochure 'Joodse vragen! ... Christelijke Antwoorden')

Dezer dagen is een gespreksboekje vanwege de Deputaten 'Kerk en Israël' in de Gereformeerde Kerken verschenen. Het is getiteld 'Joodse vragen!, Christelijke antwoorden?' De opvallendste stelling daaruit, welke ook onmiddellijk de pers gehaald heeft, luidt dat de kerk zal moeten erkennen, dat Tora en traditie voor joden een volledige boodschap van genade en waarheid omvatten (pag. 15). De toespraak op Johannes' evangelie, hoofdstuk 1:17: „want de wet is door Mozes gegeven, de genade en de waarheid zijn door Jezus Christus geworden”, is onmiskenbaar en laat het verstrekkende van deze uitspraak zien. De Deputaten spreken in het voorwoord de wens uit, dat deze brochure in de gemeenten intensief besproken zal worden en zeggen dat zij reacties erop bijzonder op prijs stellen. Zonder precies te weten of deze laatste uitnodiging ook aan ons gericht is, wagen we het er maar op, aan het gesprek over deze 'poging tot gesprek' deel te nemen. Helaas zal dat niet anders dan op fundamenteel kritische wijze kunnen gebeuren.

Drie voortekens

Het gesprek in dit geschrift wordt onder drie voortekens gevoerd, die in hoge mate bepalend zijn voor de uitkomst ervan. In de eerste plaats dienen wij de situatie te erkennen waarin wij leven: joden en christenen, samen met talloze anderen, op weg naar een betere samenleving (pag. 12). Hier

wordt, naar modernistische trant, de gesekulariseerde en algemeen menselijke heilsverwachting beleden. In de tweede plaats staat het gesprek onder de geweldige druk van 'Auschwitz': „De antwoorden van de kerk zullen nooit meer dezelfde kunnen zijn. Die 'onschuld' is na hetgeen in onze eeuw in Europa gebeurde voorbij” (pag. 13) 'Auschwitz' is in deze visie goed te vergelijken met 'Golgotha'. Zoals Golgotha het Nieuwe Testament inluidde, zo zorgt Auschwitz voor een nog nieuwer testament dat de heilsboodschap althans naar de joden toe drastisch herformuleert. Een derde druk wordt op het gesprek tussen kerk en synagoge gelegd door de leer dat de uitverkiezing van Israël eeuwig en onherroepelijk is (pag. 20/21). Het is eigenaardig: bijna overal in de christelijke kerk is de Dordtse leer van de uitverkiezing, uitgelegd als samenvallend met de voorbeschikking, verlaten, terwijl die leer naar Israël toe nog wordt volgehouden. Maar juist naar de joden toe is de uitverkiezing voorwaardelijk en aflopend, omdat zij alleen in Christus met de praedestinatie samenvalt. Juist de joden (maar ook wij!) moeten daarom onze roeping en verkiezing vast maken in de Christus, wil zij standhouden. Het is wel duidelijk dat ik de voortekens waaronder het gesprek met Israël hier gevoerd wordt in hoge mate ongunstig vind. Het staat op deze wijze bij voorbaat al vast dat joods geloof en christelijk geloof een volkomen gelijkwaardige plaats naast elkaar krijgen.

De Opstanding

In dat vervolg namelijk gaat het over Jezus' opstanding en zijn we dus in het midden van het evangelie aangeland. Maar merk nu op hoe ook hier aan het unieke van dit heilsfeit wordt geknabbeld (waarvoor in het voorgaande de basis al was gelegd.) „De ervaring dat God bij machte is om doden tot leven te roepen, hetgeen Hij daadwerkelijk met Jezus had gedaan, bracht de eerste (joodse!) messiaanse gemeenschap langzaam tot de overtuiging, dat dan nu ook de volkeren buiten Israël deel mochten krijgen aan Gods belofte aan Israël geschonken.” Er zou veel over deze zin te zeggen zijn, omdat hij vol staat met dogmatische beslissingen, maar ik beperk me nu tot één punt: hoe nivellerend wordt hier over de opstanding des Heren gesproken! God is bij machte *doden* tot leven te roepen en in die rij past Jezus. Wie herinnert zich hier niet het pleidooi dat Pinchas Lapide als religieuze Jood voor het geloof in de opstanding van Jezus gevoerd heeft? Sympathiek genoeg, maar dat betrof dan toch een opwekking uit de doden zoals de joodse traditie daar enkele voorbeelden meer van weet te noemen. Geen sprake van dat de Heiland in deze optiek de eersteling zou zijn van degenen die ontslapen zijn (1 Kor. 15:20). Eersteling dergenen die ontslapen zijn, eerstgeborene uit de doden, dat wil zeggen dat God in de verrijzenis van Jezus – nee, niet 'de voltooiing der schepping beslissend in gang heeft gezet' (zoals een eindje verderop gezegd wordt), want zo'n voorstelling laat ruimte voor een begin van verlossing dat door anderen voortgezet moet worden, (nog afgezien van het in dit verband onbijbelse woord 'schepping') – nee, de verrijzenis van Jezus Christus betekent de overwinning van zonde en dood in de wereld. En wie nu in deze levende Heiland gelooft, die is in principe aan deze twee geweldige machten ontheven. Dat is metterdaad het Koninkrijk Gods op aarde, in een 'reeds' en 'nog niet' tegelijk.

Stichting voor Jeugdzorg en Maatschappelijk Werk van de Nederlands Gereformeerde Kerk

Consulten voor Maatschappelijk Werk en Psychotherapeutische hulp bij o.a. gezins-, huwelijks- en individuele problemen.

Voor een afspraak met de maatschappelijk werkster of psycholoog kunt u bellen met het bureau van de Stichting: Kooikerseind 88, 3995 BR Houten, tel. 03403-77071.

In de verdediging

In de brochure funktioneert het bericht van de opstanding echter heel anders. Juist omdat die opstanding niet in het midden maar aan de rand van het Koninkrijk Gods plaats vindt, kan zij niet meer dan de verklaring (om niet te zeggen: het ekskuus) leveren voor het feit dat de gemeente daaruit de konklusie getrokken heeft dat het Koninkrijk Gods reeds aanwezig is in deze wereld. Zij mócht dat zeggen, zo wordt verdedigend betoogd, zij had daar reden toe. Al zal het vervolg ons laten zien dat ook deze bestaansredenen die aan de christelijke kerk gegund wordt, aan een strenge voorwaarde gebonden is. Want: „Christenen zullen zich (...)

J. Kranenburg, Rolde

Pastorale Notities

Leeuwerikkenpastei

Er was eens een man die een fabriek van leeuwerikkenpastei begon. Toen iemand hem vroeg of het niet moeilijk was aan voldoende leeuwerikken te komen was zijn antwoord: „Dat valt mee, want wij nemen steeds één leeuwerik en daar snipperen wij dan een paar doorheen”.

Bij mijn intrede in dit rubriekje wil ik de lezers vragen, dit in gedachtenis te houden wanneer er af en toe aanleiding is tot de vraag: zou dat echt gebeurd zijn? Er zit meestal wel iets in dat waar gebeurd is. Soms veel, soms maar een snuffe, maar de juiste verhouding blijft keukengeheim.

Denken aan Jona

Er kwam op een avond een broeder huilend bij mij. Zijn vrouw was die dag niet thuisgekomen. Ze was er vandoor met zijn jongere broer. Hij had het zien aankomen, maar nu het echt gebeurd was, was hij stuk. We achterhaalden hun adres. Ze waren wel bereid tot een gesprek. Bij mijn eerste bezoek ben ik begonnen met af te tasten of wij wel konden praten met het christelijk geloof als basis. Want ook de overspelige liefde is sterk als de dood en met moraal enzo versla je die niet. Ze stelden mij gerust. Ze beseften zelfs dat zij op een zondige weg waren. Of ze dan begrepen dat er maar één oplossing was: nog die zelfde avond uit elkaar gaan? Nee, dat zag ik niet goed. Zij zou zich laten scheiden van haar

moeten laten welgevalen dat door Joden hun tot aan de dag van God één vraag steeds weer wordt gesteld: wanneer jullie christenen zeggen dat het Koninkrijk van God al onder de mensen aanwezig is, waar dan? Want eerlijk is eerlijk, de directe verwachting van evangeliën en brieven is niet uitgekomen. „Wij hebben ons dus als christenen vergist. Tenzij, ja tenzij wij door een waarlijk messiaans leven het (gedeeltelijk) gekomen zijn van het Koninkrijk Gods toch kunnen bewijzen. Merkt u dat?! Christus is hier niet langer het kostbare pand van het Koninkrijk Gods, maar de bewijslast van de aanwezigheid van dat Koninkrijk is op de kerk komen te rusten. Geen geringe taak, na Auschwitz!

man en daarna zouden ze trouwen. Vervolgens zouden ze zich met berouw tot de kerk wenden. „God vergeeft immers, dominee?“, vroeg zij.

Toen ben ik grof geworden en heb gevraagd voor wie ze Here God eigenlijk wel aanzagen. In veel sterkere woorden dan ik hier schrijf, maar gedrukt lijkt het zoveel erger. Na een paar gesprekken zijn we elkaar kwijt geraakt.

Maar die vraag: „God vergeeft immers, dominee?“ bleef door mijn hoofd zeuren. Ik vond dat de Here God dat niet kon maken, maar dan moest ik aan Jona denken, vluchtend naar Tarsis. Jona had daaromtrent ook zijn twijfels.

Een poosje geleden hoorde ik toevallig hoe het hen verder was vergaan. Ze zijn getrouwd. Hebben ook kindertjes. Na ernstige gesprekken zijn ze tot de kerk toegelaten. Ze hebben vergeving gevonden. Menens; ik heb geen reden daaraan te twifelen.

Toen moest ik weer aan Jona denken en aan zijn reactie toen de Here Nineve had gespaard. Had hij het niet gedacht? „Ik wist dat Gij genadig en barmhartig God zijt, lankmoedig en groot van goedertierenheid en berouw hebbende over het kwaad”.

Het duurde even voor ik blij kon zijn. De engelen in de Hemel waren mij in elk geval ruimschoots voor. Nu ben ik dat wel.

En toch!

Wanneer mij nog eens vanuit zoveel berekening gevraagd zou worden: „God vergeeft immers, dominee?“, dan zou ik weer zeggen dat dat zo niet gaat. Want wanneer de Here zo met zijn vergeving omgaat is dat vorstelijk maar als zijn knechten dat doen is het sjacheren. Het is tenslotte ZIJN vergeving en dat bedenkend mag je er wel een beetje zuinig mee omgaan.

Theologische ontwikkelings-samenwerking (2)

3. De lessen van de 'gewone' ontwikkelingssamenwerking.

Bij wijze van intermezzo wil ik eerst stil staan bij wat er vanuit neutraal niet christelijk standpunt gedaan is en wordt. Want wij christen zijn niet de enigen en vaak niet eens de eersten, die de schrijnende tegenstelling tussen het Noordelijk en Zuidelijk halfrond opmerken. Er wordt al jarenlang wat (niet te veel vergeleken met andere uitgaven) aan gedaan door de regeringen van Westerse landen. Ik wil u niet vermoeien met cijfers, alleen wijzen op enkele verschuivingen die zich hebben voorgedaan in de loop der tijd.

De sfeer van de liefdadigheid is al snel achter ons gelaten, omdat het duidelijk werd dat met ontwikkeling daar ook ons belang hiér gediend is. Noodhulp gaat meer en meer plaats maken voor structurele hulp. Het wordt daarmee ook duidelijk dat de problemen daar niet los staan van de problemen hier. Zal er bijvoorbeeld iets veranderen in onrechtvaardige handelsstructuren (zoals lage importtarieven hier op grondstoffen, maar hele hoge op (half)fabrikaten uit de arme landen), wie betalen dan het gelag hier, als dat zou leiden tot hogere werkloosheid? Dat wil zeggen: de vraag naar de rechtvaardigheid van de eigen samenleving houdt je niet buiten de deur.

Dezelfde ontwikkeling maken trouwens ook evangelische christenen door die zich met deze zaken bezighouden. In het belangrijke Grand Rapids Rapport over *Evangelisatie en Sociale Verantwoordelijkheid* wordt dan ook onderscheiden tussen 'social service' als uiting van christelijke bewogenheid, en 'social action' waarin het gaat om sociaal-politieke actie: het streven naar rechtvaardigheid, 'beyond persons to structures (...) beyond caring for the poor to improving - and when necessary transforming - the economic system (whatever it may be) and the political system (again whatever it may be)*'.

Ook is algemeen gegroeid het besef, hoe moeilijk ontwikkelingshulp is. Het is geen kwestie van maar wat geld

geven. Want waar komt dat geld terecht? Hoe is het mogelijk dat een Marcos in de Filipijnen jarenlang zijn zakken heeft kunnen vullen met een onvoorstelbare rijkdom, van gelden bedoeld en gegeven voor ontwikkeling? Onze eigen overheid ziet dat ook in en heeft door de jaren heen een groeiende plaats gegeven aan hulp, verleend via zogenaamde niet-goevernemente organisaties (zoals de kerken) die minder bureaucratisch zijn en minder corrupt. Vanzelfsprekend zien derde-wereld-overheden, speciaal in kommunistische landen dat met lede ogen aan.

Toch kan men stellen dat in het algemeen materiële en financiële hulp zonder meer, ook die aan kerken, korrumpeert. Niet in de laatste plaats door de enorme wanverhouding met het Westen. Het is wel heel moeilijk als je zelf 15 gulden in de maand verdiend (het salaris van onze naaste collega in Oeganda), te zien hoe westerse hulp en hulpverleners schier onbeperkte bronnen kunnen aanboren. Alles schijnt maar te kunnen: niet zo'n gekke konklusie gezien de levensstijl die sommige employé's van de grote instellingen van de VN zich aanmeten.

Korruptie is dan ook een logisch gevolg. Het is dan zaak door het verlenen of juist onthouden van bepaalde diensten bijvoorbeeld als ambtenaar, zelf een graantje mee te pikken van de goedgevulde westerse ruif. Zodra een container met hulpgoederen het land binnenkomt gaan er allerlei mechanismen in werking. Hoe goed de controle ook is: er gaan dingen verdwijnen, verhandeld worden, er ontstaat een zwarte markt, de prijzen van lokale producten worden gedrukt en de economie wordt verwoest.

Het grootste bezwaar van dergelijke hulp is de toenemende afhankelijkheid van het Westen. Deze houding van je hand ophouden, hulpverslaving, is zeer verbreid en dodelijk voor het eigen initiatief. Ik zie het als een, zo niet het kernprobleem in Afrika. Een houding die voortdurend bevestigd wordt door een bepaalde, overigens o zo goed bedoelde, soort van hulp.

Ik hoop er straks nog op terug te komen.

Aandacht voor de eigen identiteit en

de eigen voorkeuren van de ontvangende partij is absolute noodzaak. Is die hulp wel zo gewenst en zo weldadig als wij met onze Westerse bril op geneigd zijn te geloven? Het cynisme dat veel ontwikkelingswerkers na enige tijd ploeteren over zich krijgen, is wel begrijpelijk, maar niet terecht. Veel voor het oog prachtige projecten zijn geheel verzand, omdat na het vertrek van de Westerse hulp het betreffende land met geen mogelijkheid die nieuwe fabriek of die pomp zelf kon onderhouden.

Hulp kan vaak het omgekeerde uitwerken van wat de bedoeling was. Een voorbeeld uit *Internationale Samenwerking* (jan. 1987), een gratis maandblad van de overheid. Een irrigatieproject van Nederlandse deskundigen in de Sahel leidt tot waardelijking van de grond. Gevolg: de nadruk verschuift van grond als familiebezit naar individueel (manlijk) bezit. Voorheen mocht een vrouw een lapje grond voor zichzelf verbouwen, nu niet meer. Daaruit volgt: inkomsten vallen weg, waarvan tevoren bijv. kleding voor de kinderen of schoolgelden werden betaald. Wie is er nu beter geworden van deze hulp? Tegenwerping is natuurlijk: ja, maar dan is het in zo'n gezin ook niet goed. Juist! Dat is exact het probleem. Het betreffende artikel moet dan ook wel wijzen op de werkelijke problematiek: de herziening van de relatie man-vrouw. Maar voor een werkelijke verbetering in de situatie van de vrouw zal 'de confrontatie met de cultuur echter niet zo eenvoudig te mijden zijn'.

4. Wat is zending?

De vraag brandt u misschien op de lippen: wat heeft dit nog met zending te maken? Ik zou willen antwoorden: alles! In de zending gaat het immers om de Missio Dei, Gods zendende en uitgaande aktiviteit, die tot zijn doel komt in de vestiging van het Koninkrijk. Ik sluit me in deze omschrijving aan bij Dr J. Verkuyl in zijn *Inleiding in de Nieuwere Zendingwetenschap*.**)

Daarbij mogen de makrostructuren nooit centraal gesteld worden ten koste van het individu. Maar ze horen er wel bij. En actie mag niet de plaats innemen van verkondiging. Maar het is wel een onvergeeflijke verschralling als niet proklamatie en realisatie van het heil hand in hand gaan. Het gaat om God om Zijn schepping in al haar aspecten, en het Koninkrijk Gods is niets minder dan de Schepping, die tot haar bestemming is gekomen.

Dit accent op het koninkrijk, dat totaal is en wil zijn en dat alle aspecten

*) Lausanne Committee for World Evangelization, *Evangelism and social responsibility*, Exeter, 1982, p. 45.

**) J. Verkuyl, *Inleiding in de nieuwere zendingwetenschap*, Kampen, 1975, speciaal hoofdstuk 7.

van het leven omvat, behoeft absoluut niet in mindering te komen op de intieme, persoonlijke kennis van Christus (zoals trouwens ook niet bij Verkuyll). Het centrum van de verkondiging blijft Jezus, in Wie God Zichzelf radikaal en zonder reserve aan ons heeft meegedeeld. En in Wie ook de nieuwe mens zichtbaar wordt, die in ieder van ons gestalte moet krijgen. Hij verwacht als levende Heer een antwoord van ieder mens: 'Maakt alle volken tot Mijn discipelen'.

Die navolging van Hem betekent een reoriëntatie van het hele leven. Een proces begint dat in principe, omdat het leven zelf verandert, nooit afgelopen is. Een proces van transformatie, waarin de enkeling in al zijn relaties begrepen is.

Dit is een zaak van groot praktisch gewicht. Met het Koninkrijk als konstant oriëntatiepunt, het Koninkrijk dat immers nú al begonnen is, zijn we

er niet als we een bepaalde vaststaande set van waarheden hebben overgedragen of een zekere vorm van kerkelijk leven hebben geïnstitueerd. We zullen samen met de christenen van het land waar we als zending werken steeds bedacht willen zijn op al die machten en structuren die dat Koninkrijk nu nog in de weg staan, en daarmee de strijd moeten aanbinden. Welk kwaad, welk lijden, moeten het doelwit zijn in deze specifieke situatie? Dat is de vraag. En het spreekt niet van zelf dat dan altijd de medische zorg bovenaan dat lijstje zal staan, zoals in het verleden wel vaak omdat dat nu een keer het meest zichtbaar is.

Het centraal stellen van het Koninkrijk in deze zin voert onvermijdelijk tot zending 'in zes Kontinenten'. Want kunnen we in ernst zeggen, dat hier het kwaad, de machten van de duisternis een mindere rol spelen? Ook daarover straks nog iets.

reld die in de moderne literatuur tot ons komt, ook al staan we er afwijzend tegenover, vraagt om een antwoord." De schrijver is niet onder de indruk van de kwaliteit van veel moderne boeken, hij vertelt dat er echt niet zo veel „meesterwerken" bij zijn, als men ons wil doen geloven. „Al dat getetter" stelt niet zo veel voor, zegt hij. De moderne schrijvers duidt hij aan als een „clubje luidruchtige scribenten" en de grote successen van sommige boeken zijn volgens hem vooral te verklaren door de „smeelerij" die erin voorkomt, de „sensatie" en de „bevrediging van de begeerte naar seksuele opwinding". Als voorbeelden noemt hij Jan Wolkers, Jan Cremer en Gerard Reve. En dat het niet allemaal zo'n hoog literair niveau heeft, bewijst hij met het oordeel van de criticus Kees Fens over „Cirkel in het gras" door Oek de Jong. Ik geloof dat we niet zó moeten beginnen als we iets willen zeggen over moderne literatuur en over het antwoord dat die van ons vraagt. Er is na 1950 wel degelijk veel werk van hoog niveau verschenen, daar zijn wel degelijk meesterwerken bij, er is veel meer aan de hand dan vuilschrijverij. Dat Brouwer daar wel oog voor heeft, blijkt uit zijn poging iets weer te geven van de denkwereld die achter veel moderne boeken zit. Maar in het korte bestek van 28 bladzijden is hij te uitvoerig, hij gaat zich ook te buiten aan uitweidingen en ik vrees dat hij daarmee zijn doel niet bereikt. Terecht verwijst hij naar het boek van G. Slings: Een boos en overspelig geslacht. De titel is weliswaar niet erg aantrekkelijk, maar Slings geeft uitstekende informatie over de invloed van mensen als Freud, Kafka, Sartre en Camus. Kortgeleden was het nog voor een prikje te koop bij De Slegte, u kunt eens gaan vragen. Over Jan Cremer hoeven we niet te praten want pornografie bestaat al duizenden jaren, daar is niets moderns aan en tot de serieuze literatuur kunnen we hem niet rekenen. Wat Wolkers en Reve betreft, hoe veel kritiek we op hun boeken mogen hebben, we kunnen die niet op één lijn zetten met Jan Cremer.

Laten we vaststellen: moderne boeken worden gelezen! Ook door onze mensen, ook door onze jeugd. Tegelijk moeten we niet overdrijven: de meerderheid leest heel weinig. En we moeten ook maar bedenken dat de meeste mensen liever iets lezen van Kortooms of van Jos van Manen Pieters dan van Hermans of Jan Siebelink. Toch: moderne literatuur is belangrijk, we komen er de denkwereld van onze tijd tegen. Die denkwereld komt op allerlei manieren tot ons, die houden we niet buiten de deur, ook niet als we nooit boeken lezen. Uw kinderen ontkomen er ook niet aan, ze ondergaan de invloed meestal onbewust: door de televisie, de radio, de gesprekken met vrienden en vriendinnen, de lessen op school. Ze lezen de „contactadvertenties" in de krant, ze zien de sexwinkels in de stad, maar ook weten ze van verschrikkelijke wapens, van godsdienstig fanatisme, honger, uitbuiting, martelingen. En het leven hier

T. Hoekstra, Zwolle

Moderne boeken, moderne jeugd en een moderne kerk (1)

De juffrouw van de leeszaal keek me bedenkelijk aan. „Mag jij dat wel lezen?," vroeg ze. Ik zat op de h.b.s. en had een lijstje gemaakt van boeken die ik wilde lezen. Je kon toen niet zelf naar de kasten lopen, je moest je lijstje afgeven en dan werden de boeken voor je opgezocht. Bij de literatuurlessen was gesproken over Emile Zola en zo kwam het dan dat er ook van hem een boek op mijn lijstje stond. Maar de juffrouw van de uitleening had bezwaren: ik kreeg het boek niet mee, ook al was ik achttien jaar, Zola was een moderne realistische schrijver, zijn boeken waren „vies". Natuurlijk was daarmee mijn belangstelling extra gewekt; ik wou ook wel eens weten wat „vies" was, maar voorlopig moest ik het nog zonder die kennis doen.

„Moderne" boeken hebben altijd weerstanden opgeroepen. De middeleeuwse Reinaert en Beatrijs waren in hun tijd heel modern. Neem nou dat laatste. Stel je voor: een non die verliefd is, het klooster uitvlucht en met een jongen de wereld intrekt. Een schandaal! En de schrijver keurt het zelfs niet af! En dan de openhartige taal: „Als ik straks helemaal naakt met jou in een goed bed lig, mag je alles doen wat je graag wilt." Dat kan toch niet? Zoiets kunnen jonge mensen toch niet lezen? Toen ik jaren geleden voor de klas kwam te staan, durfde ik dergelijke teksten niet met de leerlingen te lezen; tegenwoordig geeft dat niet zo veel problemen meer. Opvallend is dat juist veel van wat eens echt „modern" was, de mensen is blijven boeien en dat veel andere boeken hoogstens nog eens door wetenschappers worden ingekeken. We leven in het herdenkingsjaar van Multatuli; die heeft wat weerstanden opgeroepen maar Max Havelaar en Woutertje Pie-

terse blijken nog steeds de moeite van het lezen waard te zijn. En wie kent nog de namen van andere in hun tijd geroemde schrijvers als Helmers, Hofdijk, Schimmel en Elias Anne Borger? Dat ze in vergetelheid zijn geraakt, komt vermoedelijk vooral doordat ze niet echt „modern" zijn geweest, ze hebben ook niet veel weerstand opgeroepen.

Dat ik weer eens iets over dit onderwerp schrijf, vindt zijn aanleiding onder andere in een boekje dat ik toegezonden kreeg: „Moderne literatuur, wat doen we ermee?," een gestencild werkje, geschreven door G. Brouwer, te bestellen door overmaking van f3,75 op bankrekening 69 20 60 316 t.n.v. Van Baardewijk, Wezep (gironummer van de bank is 83 45 86). Het is bedoeld voor jongeren, vooral voor scholieren en het wil ingaan op de vraag welke houding we moeten aanemen tegenover de moderne literatuur. Ik citeer: „De denkwere-

gaat zijn gewone gangetje! Wat móet je nou in zo'n wereld?

Dallas, Dynasty, Dossier Verhulst, allemaal films die hun antwoord geven: haal uit het leven wat je kunt! Zou het toch niet beter zijn af en toe eens een moderne roman te lezen? En het is helemaal niet nodig veel te weten over allerlei filosofische en psychologische achtergronden. We hoeven het existentialisme niet te kennen om een boek van W. F. Hermans te kunnen lezen en beoordelen. Zo langzamerhand is het een stokpaardje van me geworden: leer de mensen bewust te lezen! Ja, ook kritisch, maar allereerst bewust. Wie een boek leest, heeft het voordeel dat hij zich bewust kan maken van wat hij leest: welke gedachte zit erachter? We moeten niet klakkeloos accepteren en consumeren wat ons voorgeschoteld wordt. Maar dan moeten we ons wel een beetje inspannen. En ja, dat is meestal niet nodig bij wat de televisie brengt.

U gelooft nog niet dat moderne boeken een gedachtenwereld bevatten die de eigen tijd weerspiegelt? Dan noem ik hieronder een aantal thema's uit boeken die in 1986 zijn verschenen. Moderner kan het toch niet. Hier komen ze:

- De mens is op zoek naar eigen identiteit: wie is hij eigenlijk, wat voor nut heeft zijn bestaan?
- Het leven is leeg en absurd. De mensen snakken naar lege rituelen, voorschriften en vooral naar leiders die hun vertellen hoe ze moeten leven.
- De mensen zien wel het leed om hen heen, maar weigeren er iets aan te doen. Ze vluchten in de veilige koestering van het kleine, huiselijke geluk.
- Het onechte wordt aan de kaak gesteld, de mens blijft in zijn kleinheid achter. Fatsoen, degelijkheid en hebbzucht, worden op de korrel genomen.
- Het kwaad en de ratio zijn nauw met elkaar verbonden. Zo worden „afwijkingen” weggewerkt: ongeboren kinderen, geesteszieken en ongeneeslijke patiënten.
- Leven is een voortdurend schipperen en daarbij gaat het vooral om het eigen belang.
- Het bouwsel van waarden en normen biedt de mens de illusie dat hij in een zinvolle wereld leeft, maar vormt ook een gesloten wereld waarin de mens meer en meer vereenzaamt.
- Het leven van de mens is een labyrint met in het centrum de dood.
- De mens vindt zijn bestemming en geluk pas in volstreekte onafhankelijkheid van de ander.
- Toeval regeert het leven!

Dat was een tamelijk willekeurige greep. We moeten nog verband leggen met de moderne jeugd en de moderne kerk.
Tot volgende week!

P. C. van Wijk, Zaltbommel

Terloops . . .

Wie is Christus?

Er wordt tegenwoordig veel geschreven over de verhouding van joden en christenen. Velen proberen een brug te slaan, een geloofsbrug wel te verstaan. Het is aan één kant allemaal wel begrijpelijk. Wat in de tweede wereldoorlog is gebeurd, houdt veel mensen bezig. Er zijn christenen, die zich zelf beschuldigen mee verantwoordelijk te zijn voor de dood van miljoenen joden. Maar hoe kan men verantwoordelijk zijn voor iets, waaraan men niet heeft meegewerkt?

Steeds meer gaat de discussie zich toespitsen op de vraag wie Jezus is. Zelfs wordt de vraag gesteld of het wel juist is wat staat in de belijdenis van Nicea, n.l. dat Jezus van hetzelfde wezen is als de Vader.

In Elsevier van 28 december 1986 worden in een artikel een aantal meningen op een rijtje gezet. Christenen en joden moeten 'niet alleen oppervlakkig, maar ook inhoudelijk, dus theologisch, tot een nieuwe verhouding komen'. Duidelijk is, dat in deze benadering eigenlijk geen plaats is voor Jezus als zoon van God. En dus moet de belijdenis op de helling. Die echter niet alleen. Ook de bijbel zelf is in het geding. Voor zover men nog erkennen wil, dat Jezus Gods zoon is, stelt men nadrukkelijk, dat dat niet betekent, dat het 'Zoon-zijn' gelijkgesteld is met 'ware Godheid'. De stellingen van Nicea moeten worden verlaten, omdat 'de formuleringen tot stand gekomen op deze concilies . . . dor, steriel en voor de hedendaagse mens onbegrijpelijk (zijn)'. Dit is duidelijke taal. De persoon van Jezus moet worden geneutraliseerd. Van de Mensenzoon, die tevens Godzoon is, blijft weinig over. Jezus wordt tot een 'fenomeen', een belangrijke profeet, waarmee ook joden en moslims mee overweg kunnen.

—o—

Als Jezus op weg is naar Jeruzalem (Markus 10:32 e.v.), zijn veel mensen verbaasd en bevreesd. Ook voor de discipelen was Jezus vaak een vage figuur. Ze konden hem vaak moeilijk plaatsen, begrepen Hem niet. De verwachting klopte niet met de werkelijkheid. Wat de

discipelen zagen was zo geheel anders dan wat ze hoopten. Jezus is de vragen niet uit de weg gegaan. Hij heeft de moeite van de discipelen gemerkt en bespreekbaar gemaakt. 'Wie zeggen de mensen, dat Ik ben?' (Markus 8:27). Dat was en is de kernvraag. Hoe

dachten en denken de mensen over de Christus. Maar Jezus heeft het bij die vraag niet gelaten. Heel concreet vervolgde Hij met de vraag: 'Maar wie zeggen jullie, dat Ik ben?' Het antwoord op die vraag is belangrijker dan het antwoord op de eerste vraag. Petrus antwoordt meteen met 'Gij zijt de Christus'. Hij twijfelt niet, Jezus is de Beloofde!

—o—

De discussies omtrent de verhouding tussen joden en christenen zullen zich ten diepste rond de vraag van Jezus 'wie ben Ik' moeten afspelen. Voor Paulus is Jezus 'de gekruisigde'. Het is opvallend, dat christenen zich met de gestelde vraag meer bezig houden dan joden. Als je in Jeruzalem bent, merk je dat meteen. In de oude stad is een christelijke wijk en een joodse wijk. En er zijn joden, die in hun wijk beslist liever geen christenen zien. En als je vlakbij de kerkhoven op de Olijfberg met een jood praat, dan vertelt hij je, dat ook hij graag op de Olijfberg begraven wil worden, want daar zal de messias zich straks laten zien. Bij zijn komst of bij zijn wederkomst? Daar moet je niet te diep op ingaan. Maar je merkt: het gaat die man om de in het oude testament beloofde, die nog komen moet. Wie zeggen de mensen, dat Ik ben? Wie zeggen jullie, dat Ik ben? Op die vraag zullen we een christelijk antwoord moeten blijven geven. Niet alleen terwille van onszelf, maar vooral ook terwille van de joden. Zij zijn niet meer en niet minder dan christenen. Maar de weg tot behoud is voor allen dezelfde

Redactie ontving

Dr. W.J. Ouweneel, *Woord en Wetenschap* - Wetenschapsbeoefening aan de Evangelische Hogeschool. 172 blz., f24,90; uitg.: Buitten en Schipperheijn, Amsterdam.

Gene A. Getz, *Nehemia* (Leven bij het Woord); 151 blz., f24,50; uitg. J. N. Voorhoeve, Den Haag.

John R. W. Scott, *2 Timotheüs* (leven bij het Woord); 133 blz., f19,90; uitg. J. N. Voorhoeve, Den Haag.

Co 't Hart, *Een open toekomst* (dichtbundel); 48 blz., f9,75; uitg. J. H. Kok, Kampen.

Rapport over de plaats van jongeren in de gemeente (1)

(Overgenomen uit het kerkblad van de Ned. Geref. Kerk van Utrecht, opgesteld door vertegenwoordigers van de jeugdraad.)

I. Al jaren lang wordt er gepraat over problemen die er onder de jongeren van onze kerk leven en problemen die we als kerk met jongeren hebben. En niet alleen in onze kerk, maar ook elders wordt hierover gepraat (discussie Trouw, mei '85). Het is voor iedereen duidelijk dat de afgelopen 20 jaar zodanige veranderingen in de maatschappij hebben plaatsgevonden dat het niet meer vanzelfsprekend is dat jongeren wat geloof betreft in de lijn van hun ouders (en hun kerk) staan. In 1985 rekende 63% van de jongeren zichzelf niet tot enig kerkgenootschap (Youth for Christ onderzoek naar houding van jongeren t.a.v. geloof en kerk). In het zich steeds ontwikkelende moderne levensgevoel is vaak geen plaats meer voor het traditionele geloof. Wat dit moderne levensgevoel is en hoe de maatschappij veranderd is, is niet zo makkelijk onder woorden te brengen. Een aantal punten echter komt steeds terug:

- *De maatschappij is steeds meer ingesteld op produktie, nut en succes.* Om erbij te horen moet je vlot en succesvol zijn. Wat dit betreft worden we door onze omgeving heel sterk in een gedragspatroon gedrukt. Onze omgeving bepaalt hoe we zijn en wat we doen (m.n. school, sportclub, soos).
- *De maatschappij wordt steeds complexer.* De mogelijkheden om je leven in te vullen zijn onbegrensd, en niet meer gestuurd door je afkomst en overtuiging. Je moet daar zelf je weg in kiezen. (Denk aan beroepskeuze, wereld- en landspolitiek, medische ethiek.)
- Er heerst een *groeibende catastrofementaliteit*: atoomdreiging, terrorisme, kanker, zure regen, derde wereld, AIDS, werkloosheid.
- *De afbraak van de plaats van het gezin*, en de nog steeds verbredende seksuele moraal ondermijnen goede kontakten en relaties. Veel jongeren missen een plaats waar rust, zekerheid en geborgenheid wordt gevonden.
- *De TV* neemt een aparte plaats in, en is haast synoniem geworden met vrije tijd (75% kijkt gemiddeld meer dan 1½ uur per avond - YFC onderzoek). Is er niks op de normale zenders dan is er de video. Niet alleen is de tijd voor het onderhou-

den van kontakten verminderd (gezin!), maar ook komt een verderfelijke levensmoraal (bedrog, overspel, succes ten koste van anderen) de huiskamer binnen. Dit geldt ook voor film, theater en literatuur.

Wat zijn de waarden en normen van deze maatschappij geworden? In ieder geval ik-gericht: jezelf zijn, voor jezelf opkomen, je rechten hebben, je door niemand laten gezeggen. Je bent geslaagd als je voor jezelf een goede plaats hebt verworven, als je goed gekleed gaat en niet lelijk bent, en een goed betaalde baan hebt, zodat je een mooie auto, een video en ieder jaar een wintersportvakantie hebt.

Dit is slechts een greep (en natuurlijk alleen de negatieve kant) uit hoe de maatschappij eruit ziet voor een jongere. Ook voor een jongere die lid is van onze gemeente. Het is goed om ons af te vragen hoe de gemeente zich opstelt tegen deze veranderende buitenwereld. Of de gemeente feeling heeft met de maatschappij, of ze niet steeds meer op een eiland komt te staan. Staan we als gemeente echt in de wereld en weten we wat die wereld is, of is de buitenwereld 'buiten' en willen we er niet mee te maken hebben. Een goede graadmeter is misschien hoe wervend onze gemeente is. Het evangelie heeft zeker aantrekkingskracht, maar geldt dat ook voor de manier waarop we dat voorleven en uitdragen? Een tweede graadmeter is hoe in de kerk opgroeiende jongeren een plaats vinden in de gemeente. Als de kerk nu constateert dat er jongeren zijn die niet (meer) meedoen aan kerkelijke activiteiten en onverschillig of zelfs vijandig staan tegenover het kerkelijk gebeuren, dan moet de gemeente zeker ernstig bij zichzelf te rade gaan. Jongeren missen in onze kerk kontakt, gemeenschap en het gevoel dat ze er nodig zijn. Hier komt een specifieke voor onze kerk geldende zaak bij: de grote verscheidenheid aan jongeren in de kerk. Utrecht is een stad die velen van buiten trekt, m.n. studenten. Een aantal van hen sluit zich aan bij de gemeente en heeft hiermee een duidelijke keus gemaakt. Ze passen zich (schijnbaar) makkelijk aan en zijn relatief actief. Bij jongeren die in onze gemeente opgegroeid zijn kan dit het gevoel versterken minder erbij te horen. Misschien is dit versterkt door het feit dat na de scheuring de jeugd uiteenviel en ook het kerkelijk jeugdwerk met moeite en anders georganiseerd op gang kwam.

Kolofon

Redactie:

Ir. A. Biersteker
T. Hoekstra
Drs. H. de Jong
Drs. P. J. van Kampen
Mr. dr. J. Meulink
D. W. L. Milo
Ds. K. Muller
Ds. E. R. Postma

Adres van de redactie:

Ds K. Muller, Oude Veenscheiding 15,
8446 LC Heerenveen. Tel. 05130-20476.

Kerknieuws/Uit breder kring:

M. J. F. van der Wal, Brugakker 60-17,
3704 RA Zeist. Tel. 03404-61525.

Administratie-adres:

Postbus 84, 3956 ZS Leersum. Telefoon
03434-54288. Gironummer 404945 t.n.v.
Geref. Persvereniging Opbouw.

Abonnementen:

Het aanvragen of opzeggen van abonnementen uitsluitend bij de administratie. Abonnementen kunnen ieder moment ingaan, doch slechts per 31 december eindigen. Opzeggen uiterlijk tot 15 nov.

Abonnementsprijs (bij vooruitbetaling):

f 50,- per jaar of f 26,50 per half jaar. Voor
studenten f 40,- per jaar. Buitenland f 70,-
per jaar of f 95,- per luchtpost.

Advertentieprijs:

45 ct. per mm. Advertenties inzenden tot
dinsdagmorgen 10.00 uur.

Advertenties en druk:

Drukkerij „Steenbergen” Nooitgedacht 3,
3701 AL Zeist. Telefoon 03404-22452.
Postbus 244, 3700 AE Zeist.

Er is geen duidelijke eenduidige oorzaak aan te wijzen van het probleem dat we constateren (jongeren verlaten de kerk). Een aantal zaken die boven geschets zijn geeft wel een idee in wat voor kontekst het geheel geplaatst moet worden, en ook in wat voor richting de gemeente moet denken en handelen om ook jongeren een goede plaats te geven.

II. Wat staat ons als gemeente op dit moment te doen? De antwoorden zijn voor een gedeelte wel bekend, maar toch goed nog eens op een rijtje te zetten.

a. We moeten onze *jeugd steeds weer in gebed aan God opdragen*. Dit gebeurt uiteraard door ouders, maar ook de gemeente moet hier verantwoordelijkheid voelen. Gebed in de dienst, op kerkelijke vergaderingen, bijbelkringen en in de gebedssamenkomst is onontbeerlijk. Het is goed als dit gebed concreet is: aan het begin van het schooljaar in het gebed daarbij stilstaan, voor examens of tentamens die ophanden zijn, voor werkzoekende jongeren, voor een specifieke jeugdactiviteit zoals een kamp of weekend. Gebed voor de catechisaties en clubs. Voor deze zaken zou frekwenter gebeden kunnen worden.

Kerknieuws

Regio Kampen

Wij citeren uit het persverslag van de vergadering van afgevaardigden der Nederlands Gereformeerde Kerken in de regio Kampen, van 12 maart 1987, het volgende:

- Namens de roepende kerk van Zwartsluis opent ds H. J. Zuidhof de vergadering.
- De Ned. Geref. Kerk te Kampen wordt gelukgewenst met de komst van ds P. J. H. Krol. Ds J. C. Schaeffer wordt gelukgewenst met de twee door hem ontvangen beroepen, van welke hij dat naar Apeldoorn heeft aanvaard.
- Aan broeder W. T. Koopmans, Akelei 21 te Kampen, en gastlid van de Ned. Geref.

Kerk aldaar, wordt op zijn verzoek en op voordracht van genoemde kerk, na een open en goed gesprek met hem preekconsent verleend in de Ned. Geref. Kerken, voor de tijd van een jaar. Dit betekent in feite een erkenning en honorering van 't hem door de Christian Reformed Church (Canada) in mei 1982 voor het eerst verleende preekconsent.

Het tel.nr. van br. Koopmans is: 05202-17705

- De bescheiden i.v.m. de overkomst van ds. P. J. H. Krol naar de Ned. Geref. Kerk te Kampen worden alle in orde bevonden. Bij de intrede van ds Krol op 12 april in de zusterkerk te Kampen zal de kerk van IJsselmuiden de regio vertegenwoordigen.

- Een nieuwe regeling betreffende de kerkelijke onderzoeken of examina wordt aan de hand van een concept van ds. H. J. Zuidhof aanvaard, daarmee ook een aantal nieuwe benoemingen. Op voorstel van de preases wordt ds H. Stolk en ds J. Stuy gevraagd een nadere invulling te formuleren van het „afsluitende onderzoek” (het vroegere peremtoir examen).

- Er wordt gesproken over het zo zorgvuldig mogelijk uitoefenen van het toezicht op doopleden, als deze naar elders verhuizen of van elders binnenkomen.

- Ds J. C. Schaeffer neemt afscheid, na bijna twaalf jaar ook in de regio Kampen te hebben verkeerdt; met goede herinneringen daaraan. De zusterkerk te Urk vertegenwoordigt de regio bij het afscheid van ds Schaeffer.

- De volgende vergadering is vastgesteld op donderdag 8 oktober 1987, aanvang 19.00 uur, te Emmeloord.

Verhuisd

Drs. Pieter van Kampen, redakteur van dit blad, hoopt op 11 april a.s. te verhuizen. Het nieuwe adres: Lindenlaan 5, 3707 EN Zeist, tel.: 03404-19039

Plaats

Uw

familieberichten

in

dit blad!

Uit breder kring

Bond tegen het vloeken bestaat 70 jaar

Op donderdag 9 april D.V. houdt de Bond tegen het Vloeken zijn 70e jaarvergadering. Aanvang: 19.00 uur. Plaats: Restaurant „De Eenhoorn”, Wilhelminalaan

33 te Amersfoort (tegenover N.S.-station)

Gastpreker op deze avond is dr B. Maarsingh uit Amersfoort over het onderwerp „Wat zegt het derde gebod anno 1987”.

Leden en belangstellenden zijn van harte welkom.

Voor nadere informatie: Bond tegen het Vloeken, postbus 362, 3900 AJ Veenendaal, tel.: 08385-12002

... het leven is mij Christus,
en het sterven is mij gewin.
(Filipp. 1:21)

Heden heeft de HEERE Thuisgehaald Zijn kind, mijn innig geliefde man en onze lieve, zorgzame vader en opa

ROELOF KUIPERS

* 4-11-1909 Zuidlaren

28-3-1987 Bennekom

HAREN (Gn.): B. Kuipers-Stelwagen
Kinderen en kleinkinderen

Haren, 28 maart 1987
P. C. Hooftlaan 49,
9752 GC Haren (Gn)

De begrafenis heeft inmiddels plaatsgevonden op de algemene begraafplaats „Eshof” te Haren.

Op zaterdag 28 maart 1987 ontsliep in zijn Heer en Heiland onze geliefde broeder

ROELOF KUIPERS

Wij zijn dankbaar voor het vele en goede werk, dat hij ook als ouderling en scriba voor onze gemeente heeft mogen doen.
De HERE bemoedige en trooste zijn vrouw, kinderen en kleinkinderen.

Namens de raad van de Ned. Geref. Kerk te Haren

G. J. Lakerveld, preases
D. A. L. Houwen, scriba

Verschenen

INFORMATIEBOEKJE 1987 voor de Ned. Geref. Kerken

onder redactie van ds. K. H. de Groot

212 blz. f 13,75
een uitgave van

Buijten & Schipperheijn

Valkenburgerstraat 106
1011 NA Amsterdam
Tel. 020 - 23 66 12

Tevens verkrijgbaar bij de boekhandel

ngj STICHTING
NEDERLANDS
GEREFORMEERD
JEUGDWERK

In de serie

HULP BIJ BIJBELSTUDIE

is verschenen:

HOE LEZEN WE DE BIJBEL?

(20)

door ds M. R. van den Berg
24 pagina's, f5,90

Voor velen is de bijbel niet meer dan de neerslag van wat allerlei mensen vroeger geloofden. Deze brochure gaat in op die opvatting, en heeft als duidelijk uitgangspunt dat de bijbel het Woord van God is.

Binnen het raam van dit uitgangspunt wordt een aantal aanwijzingen gegeven, die voor een goed verstaan van de bijbel belangrijk zijn. De brochure besluit met een korte typering van hedendaagse bijbelverklaringen. De gespreksvragen maken de bundel nog meer geschikt voor gebruik op de vereniging of bijbelkring.

Te bestellen door overmaking van f5,90 per exemplaar, met vermelding van het brochurenummer, op gironummer 39.10.300, t.n.v. Stichting N.G.J. Zaandam. Of bij de administratie Laura Strating-Janssens, Westzaandijk 136, 1507 AL Zaandam. Tel.: 075-351408.